

68. Perjantaina 8 päivänä lokakuuta 1999

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Lähetekeskustelu

1) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1998 2160

Kertomus K 10/1999 vp

Kolmas käsittely

2) Hallituksen esitys laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 2168

Hallituksen esitys HE 37/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 6/1999 vp

3) Hallituksen esitys laiksi velkakirjalain 5 §:n muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ,,

Hallituksen esitys HE 52/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 7/1999 vp

Toinen käsittely

4) Hallituksen esitys laiksi maatilatalouden tuloverolain 13 §:n muuttamisesta ,,

Hallituksen esitys HE 42/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 8/1999 vp

5) Hallituksen esitys laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 2000 perittävästä maksusta 2168

Hallituksen esitys HE 51/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 9/1999 vp

6) Hallituksen esitys laiksi Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2000 2169

Hallituksen esitys HE 53/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 10/1999 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenuhuuto

Nimenuhudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Anttila sekä edustajat Aho E., Ala-Nissilä, Andersson, Aula, Biaudet, Bremer, Enestam, Granvik, Haatainen, Halonen, Hassi, Helle, Hyssälä, Ihämäki, Juurola, Kallio, Kanerva E., Kanerva I., Kantalainen, Karhu, Karpio, Karttunen-Raiskio, Kemppainen, Korhonen R., Korkea-aho, Koskinen Jari, Kuisma, Kummola, Kurvinen, Kääriäinen, Lahtela S., Laitinen, Laukkanen, Markkula-Kivisilta, Myllyniemi, Mähönen, Mölsä, Nepponen, Niinistö, Nurmi, Oinonen, Ojansuu, Puhjo, Ranta, Ranta-Muotio, Rask, Rehula, Seppälä A., Sinnemäki, Smeds, Tahvanainen, Tulonen, Uotila ja Urpilainen.

Eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä olevat edustajat

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä ovat

11. ja 12.10. edustajat Kautto ja Tiuri,
11.—13.10. edustajat Jansson ja Skinnari,
11.—15.10. edustaja Lax ja
11.—16.10. edustajat Helle ja Mertjärvi.

Merkitään.

Poissaolopyynnöt

P u h e m i e s : Vapautusta eduskuntatyöstä muun syyn perusteella ovat pyytäneet ajalta 8.10. edustajat E. Aho, Ala-Nissilä, S-L. Anttila, Aula, Kantalainen, Kuisma, Kurvinen, Kääriäinen, Pekkarinen ja Tulonen.

Puhemiesneuvosto puoltaa poissaolopyyntöjä.

Hyväksytään. _____

Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 94—97.

Kirjalliset kysymykset

Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 341, 349—352, 356, 359, 363, 366, 369, 371, 376, 378, 379, 382, 397, 402 ja 409/1999 vp.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1998

Lähetekeskustelu
Kertomus K 10/1999 vp

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Haluan lyhyesti lähetekeskustelussa käydä lävitse eduskunnan oikeusasiamiehen toimintakertomusta vuodelta 98. On mielenkiintoista todeta, että oikeusasiamies on itse läsnä seuraamassa keskustelua.

Arvoisa puhemies! Voi todeta, että olen nyt ensimmäistä kertaa suhteellisen tyytyväinen kertomukseen, kun vertaa aikaisempiin vuosiin. En ole ehtinyt kaikkia tapauksia käydä lävitse, mitä kertomuksessa on selvitetty ja käsitelty, mutta tämä tapa antaa minun mielestäni oikean kuvan siitä, millä tavoin oikeusasiamiehen toimistossa asioita joudutaan käsittelemään ja millä tavoin myös kansalaiset lähestyvät oikeusasiamiehen toimistoa.

Tietysti on ymmärrettävää, että kertomuksessa ei läheskään kaikkia tapauksia ole. Kun en ihan kaikkia ole ehtinyt käymään lävitse, en osaa arvioida sen toivomuksen toteutumista, jonka viime vaalikaudella esitin, eli että joskus olisi mielenkiintoista lukea myös sellaisista asioista, joista ei ole varsinaisesti huomautuksia tai muita, mutta niitä varmasti sisältyy kertomukseen.

Arvoisa puhemies! Kun kertomusta lukee, huomaa ruuhkat, mitä toimistossa on. Mutta on eräs asia, joka tällä viikolla on konkretisoitunut ja johon toivoisin eduskunnan oikeusasiamiehen omassa organisaatiossaan puuttuvan. Se on se, että kun joudutaan ottamaan tilapäistä henkilökuntaa, niin kaikki eivät aina mahdu työskentelemään oikeusasiamiehen kanslian niissä tiloissa, jotka sinne on varattu, ja osa joutuu mitä ilmeisimmin käsittelemään asiakirjoja myös muualla kuin tässä talossa. Tällä viikolla nimenomaan eräs kantelija soitti minulle ja ihmetteli, että puhelu ohjattiin erääseen paikkaan, ja kuinka tämä on mahdollista, onko hänen kantelunsa niin vähärvoinen, että sitä ei käsitellä ollenkaan oikeusasiamiehen toimistossa, vaan se on siirretty jonnekin muualle erääseen paikkaan, jonka nimeä en tässä halua nyt sanoa. Tämä antaa ehkä kansalaisille hieman väärän kuvan siitä, kun he ajattelevat, että kaikki asiat käsitellään oikeusasiamiehen toimistossa, eivätkä kaikki ymmärrä sitä, että ruuhkan purkamisen johdosta on tilapäishenkilökuntaa nimitetty ja sitten asiakirjat on siirretty muualle.

Tämä toivomuksena. En tiedä, kuinka hyvin se suoranaisesti liittyy vuoden 98 kertomukseen, mutta kun katsoo, kuinka paljon on tilapäishenkilökuntaa jouduttu määrääkäsiksi ottamaan,

niin varmasti myös vuonna 98 samanlaisia ongelmia henkilöstön sijoittamisessa on ollut.

Arvoisa puhemies! Seuraavana ottaisın esille erään asian, kun meillä on uusi perustuslaki tulossa voimaan. Myös aikaisemmin on puhuttu, että ihmisten pitäisi olla tasa-arvoisia lain edessä. Itse olen vain pohtinut sitä, että esimerkiksi hienoissa uusissa kihlakunnissa poliisi ei ehdi joko resurssien vähäisyyden johdosta tai organisaation hienon uudistuksen johdosta niihin tapauksiin, joissa jokin varkaus tai pahoinpitely on tapahtunut. Poliisi ehtii paikalle sivualueille ehkä 2—3 tunnin päästä, mutta jos sattuisi asumaan siinä lähellä, silloin poliisi olisi automaattisesti paikalla hyvinkin nopeasti.

Minua on askarruttanut monta kertaa perustuslaissa oleva maininta ihmisten edes suhteellisesta tasavertaisuudesta lain edessä ja oikeudesta saada palveluja viranomaistaholta, koska ihminen, joka asuu sivuseudulla, joutuu maksamaan verot ihan samalla tavoin kuin ne henkilöt, jotka asuvat taajamien keskustoissa. Entisenä ulosottomiehenä tiedän, että viimeisen syrjäkylän mummolta peritään varmasti verot vaikka pakko-otolla ulosottoimin, mutta palvelujen osalta tilanne on hieman toinen.

Joskus olen pohtinut, että laillisuusvalvojen ehkä kannattaisi kiinnittää erityisesti tämän suuntaisiin seikkoihin huomiota.

Arvoisa puhemies! Sitten eräs asia. Niin kauan kuin minä olen tässä talossa ollut, eli 10—12 vuotta, aina on puhuttu siitä, millä tavoin henkilö voisi saada turvaa esimerkiksi autoveron palautuksessa taikka eläkeasioissa, kun niin sanotut asiantuntijalääkärit tulkitsevat monta kertaa hoitavan lääkärin lausunnot aivan toisella tavoin näkemättä potilasta. Tämä on erittäin monessa tapauksessa tullut esille varmasti useamman kansanedustajan kohdalla, kun kansalaiset ovat lähestyneet. Viime kaudella tällä paikalla kerroin erään tapauksen, josta kantelin eduskunnan oikeusasiamiehelle, ja siinä päätöksessä todettiin, että ei ole heidän asiansa arvioida invalideettiprosenttia. Mutta olen herra oikeusasiamiehen kanssa kahden kesken keskustellut siitä ja tuonut myös siinä esiin oman ihmetykseni, mikä paikka voi enää olla sellainen sitten, jos se ei ole laillisuusvalvoja, joko eduskunnan oikeusasiamies tai oikeuskansleri, kun mikään tuomioistuin siihen ei periaatteessa puutu enää.

Mielestäni kannattaisi pohtia jonkinlaista selväntävää säännöstä tähän, koska minä itse en voi ymmärtää sitä, että jos henkilö on jonkun hoita-

van lääkärin hoidossa vuosikautia ja tämä on nähnyt ihmisen ja kirjoittaa sen mukaisesti kun- nian ja omantunnon kautta todistuksen, niin sen jälkeen joku henkilö, niin sanottu asiantuntija- lääkäri, pöydän takana näkemättä potilasta sa- noo, että invalideettiprosentti ei ole näin korkea taikka että vammat eivät ole aiheutuneet siitä ja siitä. Usein vielä on tilanne se, että kun hetken aikaa on korvauksia tullut, ne ovatkin tulleet siitä onnettomuudesta taikka tapaturmasta, mutta kun muutama vuosi kuluu, kas kummaa, alkuperäinen syy näihin vammoihin onkin ollut jokin aivan muu. Näitä tapauksia on valitettavan paljon. Uskoisin, että hyvin moni kansanedusta- ja tuntee nämä ongelmat.

Arvoisa puhemies! Sitten eräs asia, joka var- masti työllistää useita meitä kansanedustajia. Muun muassa tällä viikolla on kolme faksia tul- lut eräältä henkilöltä. Sinällään nämä asiat ovat ongelmallisia. Paikalla on perustuslakivaliokun- nian jäsen ed. Johannes Leppänen, ja hänen kans- saan on pohdittu sitä, että kertomuksen yhtey- dessä eräs asia voidaan ottaa perustuslakivalio- kunnassa käsittelyyn, koska joskus tuntuu siltä, että näissä kanteluissa on kuitenkin jotakin sel- laista, mihin minun mielestäni ainakin kanteluvir- anomaisen kannattaisi hieman tarkemmin kes- kittyä. Mutta myönnän sen, että ne ovat erittäin monimutkaisia ja koskettavat eri viranomaista- hoja. Ehkäpä työruuhkan tai jonkin muun syyn johdosta niin syvällisesti ja kokonaisvaltaisesti siihen ei paneuduta ja sitten todetaan, että katso- taan, että ei ole sinällään aihetta puuttua eikä ole menetelty moitittavasti.

Tämän henkilön, joka meitä useampia tällä viikolla on useammalla faksilla lähestynyt, ta- paukseen liittyy kyllä kieltämättä niin kovia väit- teitä, että tekisi mieli viedä sitä eteenpäin, mutta asia on osittain aikoinaan käsitelty eduskunnan oikeusasiamiehen toimistossa, en muista, oliko jo vuonna 97 osittain ja 98:kin, mutta ilmeisesti perustuslakivaliokunta pyrkii nyt ainakin Oi- keuskanslerinviraston osalta selvittämään sitä, koska sieltä on viimeksi tullut eräs osittaispäätös asiaan.

Ongelmanahan näissä kokonaisuutena on se, että kansanedustaja, joka yrittää perehtyä näi- hin, ei tahdo päästä jyvälle siitä, kun kanteluja on tehty ristiin sekä eduskunnan oikeusasiamiehelle että Oikeuskanslerinvirastoon.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi vielä se, että kun lakivaliokunta oli vierailulla Strassburgissa ja Luxemburgissa, siellä tuli meille mielenkiintoi- nen ongelma sikäli, että säännökset sanovat, että

kuusi kuukautta sen jälkeen, kun viimeinen oikeusistuimien eli korkein oikeusistuimien Suomessa on käsitellyt asian, se voidaan viedä eteenpäin Strassburgin suuntaan. Mutta ainakin itselläni on ollut hieman tulkinnanvarainen käsitys siitä, kuuluuko eduskunnan oikeusasiamiehen toimisto laillisuusvalvojana yhtenä osana siihen viimeiseen järjestelmään, ennen kuin voi lähestyä. Siellä meille tuli ymmärtääkseni sellainen käsitys, että kantelut pitää jättää väliin ja lähteä suoraan eteenpäin Strassburgiin. Toivoisin, että oikeusasiamiehen toimisto informoisi nyt, sillä tavoin kuin sille on mahdollista, kansalaisia ja myös kansanedustajia, jotka eivät olleet sillä matkalla mukana, koska se tieto oli minulle täysin uutta. Sanoisin, että olen ehkä joissakin vaiheissa neuvonut kansalaisia jopa väärin.

Ed. P i h a : Arvoisa puhemies! On jollain tavalla ajalle kuvaavaa, että oikeusasiamiehenkin on joutunut yhä enemmän ottamaan kantaa virkamiesten esteellisyyksiin, sivutoimiin ja kaksoisrooleihin. Kansalaisten luottamus ei ole kovin korkea. Kun aiemmin on riittänyt oma arvio esteellisyydestä, nyt siihen ei jostain syystä luoteta. Onkin muistettava, että tosiasiallisen virkatoiminnan tasapuolisuuden turvaamisen lisäksi erityisesti luottamus virkamiehen riippumattomuuteen on kansalaisten oikeuskäsityksen kulmakiviä.

Toinen mainittava seikka oikeusasiamiehen kertomuksessa on valtion kunnille määräämät velvoitteet, esimerkkinä kertomuksessa oleva subjektiivinen päivähoido-oikeus. Näiden toteutuminen kunnittain eriarvoisesti on koettu ongelmalliseksi, mitä se varmasti onkin. Olisikin selvittävä, kuinka kuntia kohtaan voidaan suorittaa myös seurantaa velvoitteen antamisen lisäksi. Pelkkä ”rahat eivät riitä” -perustelu ei anna oikeutta lipsua velvoitteista.

Arvoisa puhemies! Varsinaisesti haluan tarttua oikeusasiamiehen itsensä muutama viikko sitten tekemään ehdotukseen oikeusasiamiehen roolin ja toimenkuvan laajentamisesta. Ehdotuksen mukaisesti oikeusasiamies voisi yhä enemmän harrastaa sovittelua ja esittää suosituksia. Tämä olisi selvä toimenkuvan laajennus varsinaisen viranomaisvalvonnan ulkopuolelle.

Mielestäni ehdotus on harkitsemisen arvoisen, ja toivonkin, että perustuslakivaliokunta käsittelee yhteydessä kiinnittää tähän huomiota ja sen yhteydessä pohtii muun muassa, mihin sovittelun raja vedettäisiin ja kuinka paljon mahdollisia lisäresursseja tämä vaatisi, sillä kantelut

epäilemättä lisääntyisivät kansalaisten toivoessa selviävänsä ilman monta kertaa kallista oikeudenkäyntiä. Onnistuessaan sovittelu kuitenkin säästäisi asianosaisia byrokralialta ja edesauttaisi molempia tyydyttävään tulokseen päätymistä helpommin ja tehokkaammin.

Ed. L a x : Fru talman, rouva puhemies! Minä olen ed. Pihan tavoin myös hyvilläni siitä, että oikeusasiamies on nostanut välitysmahdollisuuden esille, kun hän on pohtinut omaa rooliaan. Olen hyvilläni, jos oikeusasiamies on saanut lisärohkaisua tähän ajatteluun, kun hän oli mukana lakivaliokunnan matkassa Strasbourgissa, jossa nimenomaan Euroopan oikeusasiamiehen Jacob Södermanin kanssa pohdittiin näitä asioita. Tämä on todellakin asia, jota kannattaa viedä eteenpäin.

Fru talman! Jag hade egentligen tänkt fästa avseende vid en enda sak i mitt lilla inlägg. Jag vill uttrycka min stora uppskattning över att justitieombudsmannen med osedvanlig grundlighet och analytisk insikt har trängt in i problemen som gäller rätten att använda modersmålet vid rättegångar i brottmål, i synnerhet när det gäller den svenskspråkiga befolkningens möjligheter att utnyttja sitt modersmål. Jag skall inte gå in på några detaljer här, men jag vill hänvisa till sidorna 89—96 i justitieombudsmannens berättelse.

Det här är, vad jag vet, den mest auktoritativa analysen av reformen av de grundläggande friheterna och rättigheterna, som trädde ikraft 1995, och dess återverkningar på vår språklag. Justitieombudsmannen har konstaterat många problem och brister och också visat på möjligheter att korrigera dem. Det här är någonting som alla i den här salen, i det här huset, har anledning att begrunda.

Rouva puhemies! Olen erityisen hyvilläni siitä, että oikeusasiamies suomenkielisessä kertomuksessaan sivuilla 85—92 kiinnittää huomiota niihin ongelmiin, joihin erityisesti ruotsinkielinen väestömme voi ajautua rikosoikeudenkäyntiprosesseissa, niihin vaikeuksiin, jotka on havaittu mahdollisuuksissa käyttää äidinkieltä.

Oikeusasiamiehen kertomus tältä osin edustaa arvovaltaisinta ja perusteellisinta oikeusviranomaisen analyysia kielellisen tasa-arvon toteutumisesta vuonna 1995 uudistetun perusoikeussäännösten valossa. Analyysissa samalla myös Suomen kielilainsäädännön kytkeytyminen Eu-

roopan ihmisoikeussopimukseen ja eurooppalaiseen oikeusjärjestykseen laajemmin käy havainnollisesti selväksi.

Toivon, että edustajakollegani jaksaisivat uhrata vähän aikaa näiden sivujen tutkimiseen. Törmäsin nimittäin perusoikeusuudistuksen yhteydessä yllättävään ymmärtämättömyyteen. Muistan varsin hyvin, että esimerkiksi ed. Aittoniemi jopa vähätteli ja taisi päästää salissa naurun, kun kerroin, kuinka hankaliin tilanteisiin Suomen kansalainen, joka on ruotsinkielinen, voi joutua siksi, että laki ei toimi.

Olen hyvilläni siitä, että Lipposen hallitus on suhtautunut asiaan varsin vakavasti. Nykyisen hallituksen ohjelmassa on selvä kirjaus siitä, että turvataan suomalaisten mahdollisuus käyttää äidinkieltään tuomioistuimissa, ja varmemmaksi vakuudeksi Lipposen hallitus on nimittänyt komitean pohtimaan juurta jaksain kielilainsäädäntöämme ja esittämään uudistuksia sen osalta. (Ed. Aittoniemi: Ruotsin kieli on kaikessa yliarvostettu!) — Niin, kyllä ed. Aittoniemi saa olla sitä mieltä. Onneksi meillä on hallitus, joka on vähän toista mieltä.

Oikeusasiamies on tehnyt hyvin konkreettisia, hyvin käytännönläheisiä havaintoja ja myös esittänyt monta toimenpidettä, joilla tilannetta voitaisiin korjata. Tästä kiitokset, ja toivottavasti nauru ja vähättely loppuu tähän.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! On merkittävää, että eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus saa sellaisen käsittelyn salissa, että myös paikalla oleva eduskunnan oikeusasiamies ja oikeusasiamiehen toimiston henkilökunta saavat myös jonkinlaisen selkeän vastauksen ja palautteen edustajilta.

Kantelujen lisääntyminen kaiken kaikkiaan on ajalle tärkeä ilmiö. Se pitäisi myös tulkita niin, että maassa ei kaikki ole kunnossa. Esimerkiksi terveydenhoidossa, johon haluan keskittyä, näitä ongelmia on aina vain enemmän. Tästä käytiin tässä salissa muun muassa kyselytunnilla eilen torstaina myös laajaa keskustelua.

Kansalaiset ottavat yhteyttä oikeusasiamieheen ja myös kansanedustajiin. Kansanedustajat puolestaan ohjaavat näitä yhteydenottoja ja tekevät itse kirjallisia tai suullisia kysymyksiä. Kaiken kaikkiaan kysymys on ihmisten perusoikeuksista ja siitä, että he kokevat usein myös aiheesta niitä loukatun.

Terveydenhoidon kohdalla oikeusasiamiehen toimivaltaan kuuluu ennen muuta julkisen terveydenhoidon laillisuusvalvonta, ja on selvää,

että tässä keskitytään ennen muuta suljettuihin laitoksiin, tahdonvastaisen hoitoon ja sen ongelmiin. Kertomusvuonna on ratkaistu 166 kantelua, ja toimenpideratkaisujen osuus on ollut 8 prosenttia. Kanteluissa on hyvin monenlaisia asioita, mutta kun luin tämän terveydenhuollon listan läpi, totesin, että hyvin ajankohtaisia ne toki ovat. Tiedonsaannista ovat kansalaiset olleet huolestuneita. Itse sain tänään Savonlinnasta kirjeen, joka käsittelee nimenomaan tiedonsaannin ongelmia terveydenhoidon piirissä.

Edelleen kotiuttaminen, liian aikainen kotiuttaminen, jonka eräissä tapauksissa on arveltu johtaneen potilaan menehtymiseen, on myös jatkopäiväinen ongelma sairaanhoidon työssä. Sairaanhoidossa tämä kuuluisa hoitoketju on tiivistynyt. Se on tullut yhä nopeammaksi. Voisi sanoa, että potilas ei aina tiedä, missä sairaalassa hän milloinkin on, kun tätä ketjua kuljetaan todella vauhdilla.

Leikkauksen jälkeen yhä nopeammin potilasta siirretään tässä niin kutsutussa hoitoketjussa alempaan hoidon portaaseen, jolloin tarvittavat resurssit, tiedot ja taidot saattavat uudessa hoitopaikassa tyystin puuttua. Tästä on käyty julkisuudessa keskustelua etenkin Tehy ry:n julkaiseman haastattelututkimuksen jälkeen.

Paikkapula on ongelma, se on se mantra, mitä etenkin perusterveydenhoidon sairaaloissa, terveyskeskusten sairaaloissa, toistetaan, mutta samoin keskussairaaloista potilaat lähtevät suurien mittavienkin operaatioiden jälkeen varsin välittömästi eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Uskon, että oikeusasiamiehen toimisto tulee saamaan jatkuvasti enemmän nimenomaan tästä ongelmasta johtuvia valituk-sia.

Kaiken kaikkiaan me tarvitsemme kansalaisten tueksi tämän järjestelmän. Sitä tulee kehittää, niin kuin täällä jo edustajat Piha ja Lax ovat todenneet. Haluan tukea tätä kehittämisyrittäystä ja painottaa sitä, että ihmisten perus- ja ihmisoikeudet nimenomaan terveyden- ja sairaanhoidon puolella ovat todella päivittäin kyseessä. Hoitohenkilökunnan ja potilaiden ihmisoikeuksien toteutuminen on jatkopäiväinen ongelma. Tässä asiassa tämän talon taas käsitellessään esimerkiksi vuoden 2000 talousarviota tulisi tuntea vastuunsa.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa rouva puhemies! Totesin eilen puheenvuoroni alussa ”herra puhemies”, kun oli varapuhemies Mikkola, ja sanoin, että on mukava välillä sanoa ”herra pu-

hemies”, mutta toki on vielä mukavampaa sanoa ”rouva puhemies”.

Ed. Vistbackan puheenvuoroon olisin kajonnut siltä osin, kun hän totesi, että meidän pitäisi tässä talossa pyrkiä suhteelliseen tasa-arvoon. Jäin miettimään tätä hänen terminologiaansa ja totesin, että asiahan on juuri päinvastoin. Meidän pitäisi pyrkiä pois suhteellisesta tasa-arvosta ja sen sijaan pyrkiä aivan ehdottomaan tasa-arvoon. Sehän on oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin pyrkimyksenä, ja sen pitäisi olla myös meidän kaikkien muiden pyrkimyksenä. Tämä on tietysti pelkästään tällaista terminologista saivartelua, mutta tosiasia kuitenkin on, että meillä suhteellinen tasa-arvo on, ja se tarkoittaa sitä, että varakas saa enemmän oikeutta ja nauttii enemmän tasa-arvosta kuin varaton ja terve niin ikään enemmän kuin sairas. Toiset ovat kerta kaikkiaan tässä maassa edelleen tasa-arvoisempia kuin toiset.

Sen sijaan yhdyn kernaasti ed. Vistbackan näkemykseen eläkeläisten asiasta ja invalideittiprosenttiasiaista, olkoon sitten kysymyksessä kansaneläke taikka mikä hyvänsä muukin eläke, ja ennen kaikkea silloin, kun on kysymys sotiemme veteraaneista, niistä henkilöistä, miehistä ja naisistakin, jotka aikaan saivat sen, ettei meillä ole nyt Kaukasuksen tapaisia tapahtumia. Ne ovat meillä jääneet historiaan vuosille 39—40.

Olin erään kunnan sosiaalitoimistoon tänään aamupäivällä yhteydessä sen vuoksi, että eräs rintamaveteraani, jolla oli 20 prosentin invalideetti kirjattu, siis tutkittu ja selvitetty, ja hänellä on ollut joko sirpale tai luoti selkärangassa, ja kun hän on vuonna 1916 syntynyt, näinä päivinä, näinä kuukausina, vamma on huonontunut, kivut lisääntyneet ja tärkeätä olisi, että hän saisi nostetuksi invalideittiprosenttiaan 30:een, kenties enemmänkin. Mutta kun keskustelin asianomaisen veteraanin kanssa puhelimitse, niin hän totesi, ettei hänestä eikä hänen vaimostaan ole paperin tekijäksi. Sittemmin kun soitin sosiaalitoimistoon, sanoin, että tämä on kuitenkin mitä parhainta sosiaalitoimiston työtä, että he ohjaisivat tätä veteraania ja mahdollisesti laatisivat tarpeelliset asiakirjat, koska asianomainen kunkin hyötyy siitä, ettei tarvitse tavan takaa käydä hoitamassa tätä pariskuntaa, vaan siihen saataisiin sotaveteraanien etuisuuksiin kuuluvaa valtion taloudellista tukea. Näin nähtävästi asia menee eteenpäin, ainakin tämä virkailija siltä kuulosti.

Viimeisenä asiana olisin kajonnut keskustelukysymyksiin, jotka ovat johtaneet tai ovat johta-

massa lainsäädäntötyöhön. Olen mielihyvällä todennut, että nykyinen oikeusasiamies on nimenomaan herättänyt itsenäisesti, aktiivisesti keskustelukysymyksiä monista yhteiskuntamme epätasa-arvoon tai muuhun liittyvistä asioista ja saattanut niitä sopivalla tavalla julkiseen tietoon ja kansanedustajien tietoon. Tämä on minusta yksi tärkeä puoli, että vaikkei aina ole kantelu ja välittely kysymyksessä, vaan jos oikeusasiamies tietää ja selvityksien perusteella varmistuu erityisestä epäkohdasta, hän myös sen on tuonut, sanoisin, että jopa arvostamiani edeltäjiäänkin vilkkaammin.

Ed. A k a a n - P e n t t i l ä : Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä oleva oikeusasiamiehen kertomus on useammallakin tavalla upea opus ja erittäin hyvä hakuteos myös ja ainakin ensimmäisen kauden kansanedustajalle. Kiitoksia siitä!

Minä haluaisin erityisesti kiinnittää huomiota apulaisoikeusasiamies Riitta-Leena Paunion kirjoitukseen ja oikeastaan pyytää kaikkia edustajia lukemaan sen kokonaan lävitse. Sen otsikko on jo puhutteleva. Sehän sanoo, että ”laki velvoittaa myös julkista valtaa”. Olen hyvilläni tästä otsikosta, mutta, rouva puhemies, toisaalta kyllä huolissani, että meidän korkea juridinen asian-tuntemuksemme on semmoisessa tilanteessa, että se joutuu tämmöisiä otsikkoja tekemään. Tämän takanahan on aikamoinen vaikeus kuntatasolla. Me tiedämme kaikki, että pelkästään niin sanottujen subjektiivisten oikeuksien toteuttamisessa on luvattoman paljon hankaluuksia. Riitta-Leena Paunion esityksessä on hyviä esimerkkejä siihen liittyen, mutta nämä esimerkit, ikävä kyllä, eivät lopu tähän, vaan niitä on myös laajemmin esiteltävissä.

Kun hän aloittaa oman esityksensä kysymällä, täyttääkö julkinen valta velvoitteensa esimerkiksi sosiaali-, terveys- ja sivistystoimipalveluiden järjestämisessä, minusta se on kyllä eräänlainen hätähuuto. Hän käsittelee sen jälkeen, aivan oikein, subjektiivisia oikeuksia ottaen esimerkiksi lasten päivähoitopaikkaan liittyvät asiat. Niiden osalta sanoisin, että se on ollut todellinen päänsärky, esimerkiksi Espoon kaupungissa, jossa on yritetty tehdä asiat niin hyvin kuin on voitu eteenpäin. Jos jotakuta kiinnostaa, niin viittaisin tekemääni kirjalliseen kyselyyn n:o 397, joka on tänään jaettu edustajien pöydille, jossa lähemmin kerrotaan, minkä takia Espoo on tällaisessa tilanteessa kuin on. Itse asiassa me olemme siellä juridisessa umpikujassa, jotka kyselyiden kautta yritämme selvittää eteenpäin.

Kun Riitta-Leena Paunio sanoo, että valtiovalan keinot ovat lähinnä ne, että lääninhallitus voi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain nojalla määrätä valtionavun saajan noudattamaan lakiin perustuvaa velvoitettaan, niin kyllä ovat vähäiset valtiovalan mahdollisuudet silloin valvoa subjektiivisen oikeuden toteuttamista, jonka esimerkiksi vammaispalvelun kohderyhmässäkin pitäisi olla itsestäänselvä asia. Koko terveydenhuollon sektorissahan ei itse asiassa subjektiivista velvoitetta tai mahdollisuutta edes tunneta.

Paunio toteaa myöskin, että yksityisen ihmisen keinot eivät ole sen vakuuttavampia. Voi tehdä kunnallisvalituksen, mutta se ei käytännössä oikein johda mihinkään. Kun hän sanoo, että yksityisten ihmisten subjektiivisten oikeuksien toteuttamiseksi ei hänen nähdäkseen nykyisellään näytä olevan olemassa tehokkaita keinoja tässä tilanteessa, jään kyllä miettimään, miksi täällä aikanaan on subjektiiviset oikeudet kehitetty, jos niitä ei meidän hallintokoneistomme pysty ihmisten erityistarpeiden osalta toteuttamaan, niin kuin pitäisi.

Rouva puhemies! Olen ottanut tämän asian puheenvuorossani esille sen takia, että olen Riitta-Leena Paunion kanssa kahden kesken tästä myöskin keskustellut, tiedustellut hänen mielipiteitään. En tiennyt, että tämä tulee näin voimakkaasti esille, mutta haluan tukea sitä, että tämä aivan erityisesti otettaisiin selvittelyn kohteeksi. Hänhän päättää oman tekstinsä niin, että ”nykyisen lainsäädännön suomien keinojen nykyistä tehokkaampi käyttö on välttämätöntä mutta myös lainsäädäntötoimenpiteet saattavat olla tarpeen”. Jään miettimään, mikä on meidän lakiasiainvaliokuntamme rooli tässä tehtävässä, vai onko niin, että lakialoite on yritettävä salista käsin tehdä.

Huomaan tätä kirjaa lukiessani myöskin sen, että oikeusasiamies Lauri Lehtimaja on tavallaan tässä asiassa mukana, sillä hän päättää oman kirjoituksensa hyvin mukavasti sanomalla, että norsunluutorneja Suomessa ei tarvita, vaan on tärkeätä, että virkamiehet käyttävät sananvapauttaan ja osallistuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Arvoisa puhemies! Minusta Riitta-Leena Paunio on aivan loistavasti tehnyt tässä uuden avauksen, ja toivon, että asia menee eteenpäin.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Itse kuulun myös siihen ryhmään, joka tahtoo sanoa myös epävirallisessa keskustelussa, että Suomi on lii-

kahtanut Lehtimajan aikaan oikeusasiamiesinstituutiota arvioitaessa.

Kertomuskaudella 98 on kaiken kaikkiaan 2 560 uutta tapausta tullut käsiteltäväksi, ja kuten kertomus osoittaa, niistä 2 507 oli kanteluita. Edellisenä vuonna kanteluiden määrä oli 2 561, eli tästä voisi varovasti vetää johtopäätöksen, että kanteluiden määrä olisi lievässä laskussa. Toisaalta tulee mieleen se, että vaikka Suomessa osataan lukea ja kirjoittaa sataprosenttisesti, niin ryhtyä oikeutta hakemaan kirjallisesti on varsin vaativa hanke ja se usein jää myös monella kansalaisella tekemättä, mikä taas toisaalta merkitsee sitä, että epäoikeudenmukaisen kohtelun kohteeksi joutuneella pitäisi olla myös ehkä enemmän jopa suullisia asiointimahdollisuuksia.

Kertomuksessa kiinnitetään varsin merkittävällä tavalla huomiota muun muassa virkamiesten muuttuneeseen rooliin ja sen osalta puoluettomuusodotuksiin sekä siitä johdettavaan esteellisyyteen. On erittäin hyvä, että tämä asia on näin saanut huomiota osakseen. Totta kai silloin liikutaan myös siinä, milloin se vapausaste virkamiehelle jää, että hän voi osallistua, mutta tutkimukset sanovat, että virkamiehen osallistuessa päätöksentekoon tietyssä roolissa ja kun hänen käyttäytymistilanteensa määritellään aseman ja roolin mukaan ja edessä on rooliristiriita, niin ihminen jopa alitajuisesti, mutta myös tietämättään taipuu käyttäytymään aseman eli position mukaan.

Tämä on hyvin mielenkiintoinen käyttäytymis- ja yhteiskuntatieteiden aihepiiri, josta oikeastaan ensimmäiset varsinaiset tulokset ovat 1950-luvulta. Ne ovat sellaisia, että nimenomaan virkamiesasemassa, johon jo kuuluu valtaa ja vallankäyttöä, pitäisi jokaisen tietää merkittävässä päätöksenteossa, että hän on ikään kuin tällaisen yhtälön kohteena.

Sen halusin, puhemies, tähän keskusteluun tuoda ja samalla todeta, että jos verrataan kansanedustajan työtä tähän oikeusasiamiehen kertomukseen nähden, niin yksi asiakokonaisuus on työkyvyttömyyseläkkeelle pyrkivien ja hakeutuvien kohtelu. Jo yhden kansanedustajakauden kokemus osoittaa, että tuossa järjestelmässä hallinnollisesti on paljon vikaa. Hätähuuto on niin koskettava, ja se tapa, jolla ihmisiä pyöritetään ja hylätään hakemuksia, näkemättä ihmisiä, on käsittämätöntä. Vaikka heillä on heitä vuosia hoitaneen lääkärin lausunto, niin Helsingissä näkemättä lääkärit kumoavat kollegojensa päätöksiä. Tämä ei ole missään nimessä hyväksyttävää, ja tämä on asia, joka myös juridisesti pitää tutkia.

Tuntuu nimittäin kohtuuttomalta ja ihmisoi-
keuksia alentavalta, että tuossa työkyvyttömyys-
hakuprosessissa ihmisen pitää tyytyä sitten lo-
pulta joissakin tapauksissa, joita on liikaa, sii-
hen, että hänen pitää ikään kuin mielensä sairau-
den kautta osoittaa kelvollisuutensa tälle työky-
vyttömyyseläkkeelle, vaikka kyseessä kuitenkin
on fyysisen työkyvyn menettäminen.

Viimeinen asiani, arvoisa puhemies: Tässä
merkittävässä raportissa, sanoisin, oikeusasia-
miesinstituutio on vahvistanut asemaansa suo-
malaisessa yhteiskunnassa ja valinnut oikean toi-
mintasuunnan avoimuutensa osalta. Viimeinen
asiani liittyy oikeastaan siihen, että tämän lailli-
suuden valvonnan, perus- ja ihmisoikeuksien
valvonnan ja siihen liittyvien toimintojen toteu-
tumisen arvioinnin tulisi kohdistua ehkä vieläkin
vahvemmin myös kuntatasolle, jolla hallinnolli-
set toimenpiteet kohtaavat kansalaisen hyvin
konkreettisesti. Tarkoitan tässä muun muassa
maankäyttöä ohjaavan lainsäädännön toimi-
vuutta ja esimerkiksi vuonna 85 voimaantulleen
vapaakuntalainsäädännön seurauksia.

Eräät yksittäisesimerkit osoittavat nimittäin,
että kun kuntatasolla vapaakuntakokeilun
myötä delegoitiin päätöksentekoa ja vallan-
käyttöä virkamiehille, niin tässä virkamiespäät-
öksenteossa silloin, kun se tehdään yksilöhar-
kinnan perusteella, saattaa tulla räikeitäkin
kohtuuttomuksia eteen. Kokemukseni ainakin
ovat sillä suunnalla, että silloin, kun on kolle-
giaalinen päätöksenteko vallankäytössä verrat-
tuna yksilöpäätöksentekoon, niin kuntatasolla
tämä luottamushenkilöpäätöksenteko näyttää
toteuttavan oikeudenmukaisuuden periaatetta
pääsääntöisesti paremmin, mutta en tässä yh-
teydessä käy tätä asiaa yksityiskohtaisemmin
käsittelemään. Palaan siihen toisessa yhteydes-
sä.

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa rouva puhemies!
Ed. Olinin erinomaisen puheenvuoron johdosta
haluan todeta, että kyllä niissä työkyvyttömyys-
eläkehakemuksia koskevista prosesseista ihmi-
nen joutuu niin kovaan lihamyllyyn anoessaan,
ja kun häntä kuulustellaan ja tarkastellaan ja
epäillään, ja vaikka mitä, että en myöskään ih-
mettele, että niissä yhteyksissä joku asianomai-
nen saattaa todella menettää mielenterveytensä,
aivan niin kuin ed. Olin totesi.

Eduskunnan oikeusasiamies L e h t i m a j a :
Arvoisa rouva puhemies! Pyydän kiittää edus-
kuntaa saamastani palautteesta. Arvostan suu-

resti sitä mielenkiintoa, jota eduskunta osoittaa
tätä työtä kohtaan. Pidän palautetta, minkä tääl-
tä saan, todella hyödyllisenä työnohjausena,
josta on käytännön laillisuusvalvonnassa hyö-
tyä.

Ihan muutamalla sanalla vastauksia niihin
kysymyksiin tai kommentteihin, joita esitettiin.

Ensinnäkin ed. Vistbacka viittasi kertomuk-
sen rakenteeseen ja sisältöön, niihin kanteluihin
ja tapauksiin, joita siinä on käsitelty. Tietenkin
on selvää, ettei kaikkia 2 500:aa kantelutapausta
voi erikseen kommentoida, mutta tässä kerto-
muksessa on ensimmäistä kertaa pyritty katso-
maan myös niitä tapauksia, joissa ei ole päädytty
mihinkään dramaattisiin toimenpiteisiin. Kulta-
kin hallinnonalalta on luotu katsaus siihen, min-
kä tyyppisiä kanteluita yleensä esiintyy, mistä
kenkä puristaa, mitä niissä on voitu tehdä ja
mitä ei, ja miksei ole voitu tehdä. On pyritty
saamaan kertomukseen enemmän yleiskatsauk-
sellisuutta.

Mitä sitten tulee sivutoimisen henkilökunnan
sijoitukseen, niin meillä on sivutoimisia esittelijöitä,
joita toimivat muualla ja auttavat tunti-
työnä ruuhkan purkamisessa. Heitä on kyllä oh-
jeistettu niin, että yhteydenotot asiakkaisiin ta-
pahtuvat oikeusasiamiehen kanslian kautta, ettei
tulisi sellaisia väärinkäsityksiä, että asioita hoi-
detaan jossain muussa paikassa.

En tiedä, mihin tapaukseen ed. Vistbacka viit-
tasi, mutta minun tietooni on tullut, että eräeseen
Helsingin yliopiston tutkijaan, joka on meillä
sivutoimisena esittelijänä, oli otettu yhteyttä yli-
opistoon, ja tästä oli herännyt kysymys, miksi
oikeusasiamiehen esittelijä oli sijoitettu yliopis-
toon. Mutta tarkoitus on, että tarjoamme kaikil-
le sivutoimisille esittelijöille tukikohdan omissa
kansliassamme, jolloin ei tällaisia väärinkäsityk-
siä tulisi.

Mitä sitten tulee asiantuntijalääkärin todis-
tukseen ja sen sisällön arviointiin, niin kysymys
on siitä perimmäisestä asiasta, minkälaisiin asioi-
hin oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa voi-
daan puuttua ja mihin ei. Tietenkin on selvää,
ettei lääkärintodistuksen sisällöllisen puolen ar-
viointiin voida puuttua laillisuusvalvonnassa,
mutta sen sijaan tietysti menettelytapoihin, joita
noudatetaan.

Kysymys siitä, tehdäänkö esimerkiksi diag-
noosi potilaita näkemättä jne., on myös lailli-
suusvalvonnallinen oikeusturvakysymys. Mutta
ikuinen ongelma on, miten nämä asiat viestite-
tään oikeusasiamiehen vastauksissa kantelijoille,
ettei tulisi sellaisia väärinkäsityksiä, että joitakin

asioita ei ehkä haluttaisi tutkia tai että niihin suhtauduttaisiin välinpitämättömästi.

Ed. Vistbacka viittasi myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen tehtyihin ihmisoikeusvalituksiin ja siihen, miten ne suhtautuvat oikeusasiamiehelle tehtäviin kanteluihin. Tämä on asia, jossa on aivan ilmeistä koordinaation puutetta eurooppalaisen ihmisoikeuselimen ja kansallisten oikeusasiamiesten välillä. Tämä on liian monimutkainen kysymys otettavaksi tässä esille.

Kansallisen oikeusasiamiehen näkökulmasta toin itse ihmisoikeustuomioistuimessa esille sen toivomuksen, että tähän täytyisi saada enemmän koordinaatiota. Tällä hetkellä olen joskus ollut itse yhtä ymmällä kuin ed. Vistbackakin siinä, miten selittää ihmisille ja asiakkaille, missä järjestyksessä heidän pitäisi kääntyä eri elimien puoleen. Kansalliset oikeusasiamiehet eivät ole sellaisia kotimaisia oikeuskeinoja, jotka pitäisi ehdottomasti käydä läpi ennen ihmisoikeustuomioistuimelle tehtävää valitusta. Käytännössä on kuitenkin kiinnitetty huomiota myös kansalliseen kantelumahdollisuuteen. Tässä on ilmennyt epäjohtonmukaisuutta.

Ed. Piha mainitsi kysymyksen siitä, voiko oikeusasiamies myös sovittaa viranomaisen ja kansalaisen välisissä ristiriitatilanteissa. Tämä asia tuli esille kertomuksen julkistamistilaisuuden yhteydessä pidetyssä lehdistötilaisuudessa aivan ohimennen. Julkisuudessa kerrottiin minun ehdottaneen, että oikeusasiamiehen toimivaltasäännöksiä jotenkin muutettaisiin. Tästä ei kuitenkaan ole ollut kysymys. En ole ehdottanut mitään, olen ainoastaan ennustanut, minkälaista kehitystä pidän todennäköisenä.

Näen sovintoon pyrkimisen, sovittelun, tietyn tyyppisissä tapauksissa eräänä keinona, jota oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa voidaan käyttää ja on jo käytetty tähänkin asti. Uudessa perustuslaissa on oikeusasiamiehen toimivalta määritelty niin väljästi, että se mandaatti oikeuttaa kyllä muunkinlaisiin toimenpiteisiin kuin pelkästään lain kirjaimen noudattamisen tiukkaan valvomiseen.

Ed. Olin mainitsi kantelujen määrän kehityksestä ja mahdollisesta kantelukynnyksestä. Määrä on vakiintunut viime vuosina runsaan 2 500 kantelun tuntumaan. Oma ennusteeni on kyllä se, että ei se ainakaan tule laskemaan tästä, koska uudet yhteydenottokeinot, kuten faksi ja varsinkin sähköposti, ovat madaltaneet kynnystä kantelun tekemiseen. Yhteydenotto on helpompi.

Tekniikka on helpottanut sitä. Aivan hetken mielijohteestakin voi tarttua tietokoneeseen ja napin painalluksella viestin saa eteenpäin. Erityisesti sähköpostikantelut ovat lisääntymään päin. Uskon, että tulevaisuudessa tämä tulee näkymään myös kantelujen määrässä.

Näihin kysymyksiin halusin vastata tässä vaiheessa.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Minusta on valitettavaa, että oikeusasiamies ei tehnyt esitystään sovittelumahdollisuuksista vakavassa mielessä, koska mielestäni meidän oikeusjärjestelmässämme tai viranomaisjärjestelmässämme tällä hetkellä onkin juuri ehkä se vika, että meillä on tietynlainen autoritäärinen henki vielä, eli lähdetään siitä, että virkamies on oikeassa ja asiakas tavallaan väärässä. Tämä on lähtökohta, kun minä näen, että lähtökohdan pitäisi olla niin, että virkamies on se palvelija ja lähdetään siitä, että asiakas olisi ikään kuin oikeassa, vaikka sitten myöhemmin saattaisi toisin osoittautua.

Tähän liittyy mielestäni myös se, että viranomaisten avunantovelvollisuuden pitäisi olla paljon laajempi. Ajatellaan juuri tapauksia, joita usein joutuu kansanedustajien käsiin, tällaisia tapauksia, ettei ole päässyt eläkkeelle joko tapaturman tai tämän tyyppisten asioiden kautta. Usein näiden lääkäreidenkin lausunnot ovat ristiriitaisia. Siinä mielessä näen tärkeäksi sen, että olisi jokin instanssi, olkoon se sitten viimeisessä kädessä vaikka oikeusasiamies, jolla olisi mahdollisuus tehdä sovitteluratkaisu. Uskon, että silloin säästettäisiin monen ihmisen vuosikymmenien mielenterveysairauksia.

Eduskunnan oikeusasiamies L e h t i m a j a : Arvoisa puhemies! Jos saan vastata ed. Kauton kommenttiin. Asia on liian iso käsiteltäväksi tässä, mutta huomiossa Helsingin Sanomien numerossa pitäisi olla minun yläkertakirjoitukseni, missä olen tarkemmin selittänyt, mitä olen sovittelumahdollisuudella tarkoittanut. Korostan sitä, että kysymys ei ole varsinaisesti mistään uudesta toimintamuodosta. Tällaisia sovittelusuosituksia, millä nimellä niitä kutsutaankin, on tehty jo tähänkin mennessä, ja tietyn tyyppisissä asioissa ne ovat jopa tehokkaampia kuin perinteinen syyte ja huomautus. Mutta uskon, että tämä on asia, josta keskustelua tullaan jatkaamaan.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

2) Hallituksen esitys laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys HE 37/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 6/1999 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi velkakirjalain 5 §:n muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys HE 52/1999 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 7/1999 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys laiksi maatalouden tuloverolain 13 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 42/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 8/1999 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 2000 perittävästä maksusta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 51/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 9/1999 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässäkin yhteydessä kiinnittää huomiota siihen, että kyseessä on yli 300 miljoonan markan asia. Tämä on erittäin tärkeä kunnallistalouden osalta. Aivan kuten valtiovarainvaliokunta mietinnössään toteaa, on jatkettava pyrkimyksiä ”luoda pysyvä järjestelmä, jossa järjestelmän kustannukset korvataan palveluja tuottaneille tahoille oikeansuuruisina”. Näitä palveluja tuottavat tahot ovat kunnat, kuntayhtymät. Tässä yhteydessä niille ilmiselvästi kuuluva yli 300 miljoonan markan tuloerä meneekin valtion kassaan. Mielestäni tämä on epäoikeudenmukainen tilanne. Tämä kuuluisi näiden laitosten ylläpitäjille. Korostan asian tärkeyttä ja merkitystä sekä eduskunnan roolia asian hoitamisessa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—7 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2000

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 53/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 10/
1999 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—6 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

